

işgalin yıldönümünde...

ÖZER KALAFAT

*Lajer jji xhurep, k'uedirep
(Acı eskimez, kaybolmaz)
(Adige atasözü)*

7-8 Ağustos, Gürcistan'ın Güney Osetya işgal girişiminin yıldönümü. Türkiye başta olmak üzere diasporada yaşayan Çerkesler'in anayurt Kafkasya'daki savaşı yüreklerinde hissettikleri, savaşın ortasında kalmış insanların acılarının henüz çok taze olduğu bir yıldönümü.

Gürcistan hükümeti ABD emperyalizminin Kafkasya'daki karakolu olma yolunda ilerlemekte. Bunu yaparken de kendi kimlik ve kültüründen ayrılamayacağı Abaza ve Osetler'e karşı imha politikası yürütmektedir.

Kafkasya, Ortadoğu ve Balkanlar tarih boyunca bir çok işgale uğradı. Yerli halklar sürgün, soykırım, nüfuslarının büyük oranda kayba uğraması da dahil bir çok zulmü yaşamış ve yaşamaktadır. Jeopolitik önemi ve denize kıyısı olması nedeni ile emperyalistler arası talan alanı özelliğindeki Kafkasya, kaynayan kazan durumundadır.

Gürcistan saldırısının nedenlerini anlamak için yalnızca 7-8 Ağustos 2008'e bakmak, konuyu anlamamıza yeterli olmayacağı gibi bilimsel bir yöntem de olmayacaktır.

Osetya

Oset halkı, Kuzey Kafkasya'da Kuban Kültürü'nün yaratıcısı olan yerli halkla, İskitler, Sarmatlar ve özellikle Alanlar'ın karışmasıyla oluştu. Gelen göçebe kavimlerin merkezi Kafkasya'ya yerleşmesiyle yerli halk, onların kültürlerinin birçok öğesini benimsedi. Osetler ve uzak akrabaları İskitler ve ardılları, Ari ırka sahip olup Hint Avrupa dil grubunda yer alır. Onlardan sonra Kafkasya'ya gelen Alanlar ise Osetler'in en yakın ve doğrudan ataları olarak kabul ettikleri halktır.

Timur'un istilasından sonra Kafkasya'da kalan Alanlar verimli ovalardan güneye, Merkezi Kafkasya'nın dağlık vadilerine çekildiler. Bundan sonraki dönem bugünkü Oset halkının oluşum sürecidir. 14-15. yy da hem etnisite hem de geleneksel kültür biçimlendi. Ruslar'ın ve Gürcüler'in Alanlar'a verdiği 'Yas' veya 'Oss' adından türeyen 'Oset' bu halkın adı olarak yerleşti.

Tarihi boyunca bütüncül bir etnik-kültürel coğrafya oluşturan Osetya, günümüzde yönetsel olarak RF'na bağlı K. Osetya ya da yeni adıyla Alanya Cumhuriyeti (Başkenti Vladikafkas) ve 1990 yılında Gürcistan'dan ayrılarak bağımsızlığını ilan eden G. Osetya Cumhuriyeti (Başkenti Tskhinval) olmak üzere iki kısma bölünmüştür. Osetler'in toplam nüfusu 600.000'in üzerinde olup, bu nüfusun bir kısmı anayurtlarının dışında yaşıyor.

Osetler iki dinli bir halktır. 6-7. yy da Bizans, sonrasında Gürcistan ve 18. yy da Rusya'dan gelen dalgalar sonucunda bugün Osetler'in çoğu Ortodoks Hristiyan. Kabardeyler'le komşu Osetler ise 17-18. yy da onlar aracılığıyla Müslüman olmuşlar. Ancak Pagan inançların izleri ve törenler bugün de korunmakta.

Yüz elli yıldır Anadolu'da yaşamalarına rağmen Osetler'in varlığı Türkiye'de pek bilinmiyor. 19. yy da Kafkasya'dan Osmanlı topraklarına yerleşen bir milyondan fazla göçmenin büyük çoğunluğunu Çerkesler'in oluşturması nedeniyle bu isim biliniyor ve dış görünüş, kültür ve gelenek olarak birbirine benzeyen, dilleri ayırt edilemeyen diğer bütün Kafkas göçmenleri gibi Osetler, Anadolu halkı

tarafından 'Çerkes' olarak adlandırıldı.

Türkiye'de Orta ve Doğu Anadolu'da 1860'lar da kurulmuş 24 Oset köyü bulunuyor. Türkiyeli Osetler göç hikayelerine ve sonraki tarihi olaylara bağlı olarak Kars (Sarıkamış)-Erzurum, Sivas-Tokat-Yozgat ve Muş-Bitlis olmak üzere üç gruba ayrılıyorlar.

Osetya'da, 1990'dan bu yana kronoloji:

1990 - Gürcistan'dan bağımsızlığın ilan edilmesi.

5-6 Ocak 1991- Gürcü birliklerinin G. Osetya'nın başkenti Tskhinval'e girmesi ve savaşın başlaması.

14 Temmuz 1992 - Rus, Gürcü, Kuzey ve Güney Osetler'den oluşan 4000 kişilik Barış Gücü birliklerinin çatışma bölgesine girerek ateşkesin sağlanması ve denetleme için RF'nun da aralarında olduğu 'Ortak Kontrol Komisyonu'nun kurulması.

Aralık 1992- Gürcistan'ın talebi üzerine bölgeye AGİT misyonunun gönderilmesi.

8 Nisan 2001- G. Osetya'da düzenlenen halk oylamasıyla yeni Anayasa'nın kabul edilmesi. Osetçe'nin yanı sıra Rusça'nın resmi dil olarak kabul edilmesi.

Kasım 2003- Gürcistan Devlet Başkanı Mihail Saakaşvili'nin "Gül Devrimi" ile göreve gelmesi sonrasında ülkenin toprak bütünlüğünün tesisinin temel hedeflerden biri olarak belirlenmesi.

Haziran 2004- Gürcistan'ın 'Osetya ile Yeniden Uzlaşma Planı'nı açıklaması ve bölgeye yönelik ekonomik projelere ağırlık verilmesi konusunda karar alınması.

1993 ve 2001- İki ayrı halk oylaması sonucunda Gürcistan'dan bağımsızlığın ilan edilmesi.

12 Kasım 2006- Eduard Kokoyti'nin ikinci kez G. Osetya devlet başkanı seçilmesi. (Bağımsızlık referandumunda % 99,88 oranında evet oyu kullanıldı.)

Kasım 2006- G. Osetya'nın Gürcü yerleşim birimlerindeki alternatif seçimlerde Sanakoyev'in alternatif devlet başkanı seçilmesi.

19 Mart 2007- Saakaşvili'nin bölgeye giderek Sanakoyev'le görüşmesi, bunun sonucunda G. Osetya'da bir idari birim kurulması yönünde talimat vermesi.

8 Mayıs 2008- G. Osetya'da kurulacak idari birime ilişkin yasa tasarısının Gürcistan Parlamentosu'nda onaylanması ve Sanakoyev'in 10 Mayıs'ta devlet başkanı Saakaşvili tarafından bu idari birim başına getirilmesi.

Dünya'daki Gelişmeler, G. Osetya'nın Bağımsızlık Talebi ve Gürcistan'ın NATO Üyeliği Süreci:

3 Mart 2008- 17 Şubat 2008'de Kosova'nın bağımsızlığını ilan etmesinin ardından G. Osetya Parlamentosunun RF, BDT, BM ve AB'ye bağımsızlığın tanınması için çağrıda bulunması. Kosova örneğiyle 'egemen devletlerin toprak bütünlüğü' argümanının önceliğini yitirdiğinin savunulması.

2-4 Nisan- NATO Bükreş Zirvesi'nde NATO kapılarının Gürcistan'a açılmaması ve Gürcü halkında büyük bir hayal kırıklığının oluşması.

NATO'ya üyelik için en büyük engel fiilen Gürcistan'dan bağımsız olan Abhazya ve G. Osetya'nın varlığından duyulan rahatsızlığın artması neticesinde 7 Ağustos 2008'de savaş başlamış oluyor.

8 Ağustos- Savaşın Gürcistan yönetimince resmen başlatılması ve Rusya'nın da savaşa taraf olarak katılması.

9 Ağustos- Abhazya'nın Yukarı Kodor Vadisi'nde ikinci cephenin açılması.

10 Ağustos- Gürcistan'ın ateşkes talebi.

Tüm bunların sonucunda Gürcü askerler hariç ölen 2000 kişinin yüzde 90'ı Oset.

Başkent Tskhinval yerle bir edilerek hayalet şehre dönüştürülmüştür.

Gürcistan Birleşik Komünist Partisi Merkez Komitesi, 11 Ağustos 2008'de yaptığı 'Kafkasya'daki Savaş Hakkında Açıklamasında olayı kınayarak sorumluları gösteriyordu:

"Amerikan uzmanları tarafından eğitilmiş, Amerikan silahlarıyla donatılmış olan Gürcü ordusu, Şinvali kentinin barbarca yıkılmasının sorumlusudur. Osetler, erkek ve kız kardeşlerimiz, çocuklar, kadınlar, yaşlılar, masum insanlar bombalarla yok edilmiştir. Şinvali kenti ve çevresinin ikibinden fazla sakini yaşamlarını yitirmiştir. Aynı zamanda Gürcü uyuğundan yüz kadar sivil çatışma bölgesinde ve Gürcistan toprağının bütününde yaşamlarını yitirmiştir."

Abhazya

Kafkasya'nın yerli halklarından olan Abhazlar'ın etnik-kültürel ve dilsel olarak en yakın akrabaları Kuzey Kafkasya'da yaşıyor. Bunlar Abazinler, Adıgeler ve diğer Kuzey Kafkas halklarıdır.

Abhaz Krallığı VIII. yy da ortaya çıktı ve iki yüzyıl boyunca Karadeniz bölgesinin en güçlü devletlerinden biri oldu. Gürcistan ve Abhazya'nın krallık hanedanları arasında yapılan bir evlilik sonucu, bu iki devlet birleşti. XIII. yy da Gürcü Krallığı'nın Moğollar tarafından yıkılması Abhazya'yı Tiflis'e bağılıktan tamamen kurtardı. XVI-XVIII. yüzyıllar boyunca Abhaz Prensiği, Osmanlı İmparatorluğu'nun politik, ekonomik ve dini etki alanında kaldı. XIX. yy başında iktidardaki Abhaz Prensi Çaçba-Şervaşidze, daha sonra da oğlu Georgi, Rusya tebasına kabul edilmeleri ricasıyla Rusya'ya başvurular. 17 Şubat 1810'da imparatorluk manifestosu yayımlandı. Buna göre Abhazya, Rusya İmparatorluğu'nun "yüksek hamiyetine" geçti.

Ancak 1864 yılında Abhazya'nın özerk idare sistemi ortadan kaldırıldı ve Rus Çarlığı Abhazya'nın batısında yaşayan Abhazlar'ı, Adıgeler'le birlikte anayurtlarından sürdü. Bu dönemde, halkın yarısından fazla nüfusunu oluşturan 300 bine yakın Abhaz, bugün kalabalık ve etkin bir Abhaz diasporası olarak yaşadıkları Türkiye'ye ve Yakın Doğu ülkelerine göç etmek zorunda bırakıldı. Boşalan Abhazya, başta Gürcüler (esas olarak Megreller) olmak üzere bir çok halkın akınına uğradı. 1886'daki sayıma göre Abhazların oranı % 85.7 idi; Gürcüler nüfusun % 6'sını oluşturuyorlardı. 1897'de Rusya'da yapılan ilk genel nüfus sayımına göre Abhazlar % 55.3, Gürcüler ise % 24.4 idi.

Ve 1917

Kasım 1917'de yapılan Abhazya Halk Kongresi'nde çok önemli belgeler kabul edildi:

"... Abhaz halkı, kardeşleri Kuzey Kafkasyalıların ve Dağıstanlıların, haklarını koruyacağı bu olaylarda kendisini destekleyeceklerinden emindir. Abhazya Halk Koneysi'nin bundan sonraki en önemli görevlerinden biri de Abhaz halkının kendi kaderini belirlemesi yönünde çalışmaktır. Abhaz halkı, Dağıstan, Abhazya ve Kuzey Kafkasya'nın oluşturduğu Birleşik Dağıllar Birliği'nin bünyesine girmektedir ve elbette Kuzeyde kardeşleriyle en

sıkı bağları tesis etmeye ihtiyacı vardır.”

Abhazlar'ın kendi kaderini belirlemeye yönelik gayretleri o dönemde, 11 Mayıs 1918'de ilan edilen Kuzey Kafkasya Cumhuriyeti bünyesine girmekle ifadesini buldu. Bu cumhuriyete Abhazya ile birlikte Adıgey, Kabartay, Çeçenya, Osetya vb. giriyordu.

26 Mayıs 1918'de Gürcistan Demokratik Cumhuriyeti kuruldu. Aynı yıl Haziran ayında Bolşevik gruplarla mücadele etmek bahanesiyle Abhazya topraklarına Gürcü birlikleri sevk edildi. Abhazya'da acımasız bir işgal rejimi kuruldu.

Behofer; 1920 yılında çıkan "Denikin Rusyası" adlı yapıtında Gürcistan politikasından şöyle bahsetmekte idi: "Özgür ve bağımsız sosyal demokrat Gürcistan devleti, hem sınırları dışındaki toprakları ele geçirme hırsı bakımından hem de devlet içindeki bürokratik tiranlık yapısı bakımından her zaman anılarımda klasik bir 'küçük emperyalist' örneği olarak kalacaktır."

Mart 1921'de Sovyet egemenliğinin kurulması Abhazya'da birçok kişi tarafından Gürcü işgalcilerden kurtuluş ve devlet yapısının yeniden kurulması olarak algılandı. Gerçekten ilk önce Bolşevikler Abhazya'ya "Egemen Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti" ilanının gerçekleştiği politik seçim özgürlüğü sağladılar. Ancak Aralık 1921'de Abhazya, Stalin, Orconikidze, vb.'nin ağır baskısı altında Gürcistan ile Şubat 1922'de onaylanan bir anlaşma imzalamak zorunda bırakıldı.

O dönemde Abhazya ile Gürcistan arasındaki devlet ilişkisi özelliği sadece imzalanan anlaşmada değil, "1925 Abhazya SSC anayasasında ve Gürcistan'ın federatif esaslar üzerine kurulmuş bir devlet olduğunu belirten 1927 Gürcistan SSC anayasasında da yer almıştır."

11 Şubat 1931'de Abhazya SSC'yi, Stalin'in iradesiyle Özerk Cumhuriyete dönüştürmeyi ve Gürcistan SSC bünyesine katmayı başardı. Bu girişim, bir hafta sonra Abhazlar'ın hükümete güvensizliklerini belirttikleri, günler süren gösterilere neden oldu. Bu, Abhaz halkının Sovyet egemenliği koşullarında haklarının korunması için yaptığı ilk kitlesel gösteriydi.

Gürcüleştirme politikası

Stalin ve Gürcü lider Beria'nın girişimleriyle Abhazya'da hızlı ve yoğun bir tempoyla Gürcüleştirme politikası uygulandı.

Okullardaki öğretim Abhazca'dan Gürcüce'ye çevrildi, Abhazya yer adları Gürcüce adlarla değiştirildi, Abhaz kökenlilerin sosyal gelişimi güçleştirildi. 1937-1953 Döneminde Gürcistan'ın iç bölgelerinden Abhazya'ya on binlerce Gürcü yerleştirildi. Bunun sonucunda Gürcüler'in Abhazya nüfusu içindeki oranı arttı: 1937'de % 24, 1939'da % 30, 1959'da % 39,1, 1970'de % 41, 1979'da % 43, 1989'da % 49. Abhazlar'ın kültürel gelişimi yapay olarak frenlendi.

Mevcut duruma karşı gelişen protestolar 1950'li yılların sonunda Tiflis'teki iktidara karşı vatansever Abhaz aydınlarının önderlik ettiği güçlü bir muhalefet hareketine dönüştü. Abhazya'nın Gürcistan'ın bünyesinden çıkması talebiyle 1957, 1964, 1967, 1978 yıllarında kitlesel gösteriler ve mitingler yapıldı. Abhaz-Gürcü ilişkilerinde bundan sonraki aşama ulusal sorundan kaynaklanan 1989'daki çatışmalardı. O zamandan beri pratikte gerginlik azalmadı;

İki Cumhuriyet arasındaki federatif ilişkiler

Gürcistan Yüksek Sovyet'inin Kasım 1989, Mart ve Temmuz 1990 tarihlerinde yapılan oturumlarında, 1921 Şubat'ında Sovyet egemenliğinin kurulmasını mevcut politik düzenin -Gürcistan Demokratik Cumhuriyeti İktidarının- devrilmesi ola-

rak değerlendiren kararlar alındı. Gürcistan'da Şubat 1921'den beri varolan bütün devlet yapıları gibi Sovyet Gürcistan'ı ile imzalanan anlaşmalar da yasa dışı ve hükümsüz ilan edildi.

Abhazya Yüksek Sovyeti, Gürcistan Parlamentosu'nun tek yönlü olarak ve Abhaz halkının ve temsilcilerinin görüşünü hesaba katmadan aldığı bu kararlara karşılık Abhazya'nın devlet yapısını korumak amacıyla 25 Ağustos 1990'da iki karar kabul etti.

Abhazya'nın devlet yapısının yasal biçimi olarak, halkın özgür iradesiyle kurulan ve 31 Mart 1921'de ilan edilen, 1931'de Gürcistan SSC bünyesinde özerk cumhuriyete dönüştürülen "Egemen Abhazya Sovyet Cumhuriyeti" kabul edildi. Ve şu sonuca varıldı: Gürcistan Yüksek Sovyeti'nin mevcut iktidar organlarını ve onlar tarafından imzalanan anlaşmaları yasadışı ve geçersiz sayan kararlarından "Gürcistan ile Abhazya arasında önceki devlet organlarıncı imzalanan anlaşmaların da yasadışı ve geçersiz sayıldığı, Abhazya'nın Gürcistan SSC bünyesine girmesinin de hukuki zeminini yitirdiği sonucu çıkmaktadır".

Gürcistan'da silahlı darbe sonucu Tiflis'te iktidara gelen askeri konsey, Şubat 1992'de "1978 tarihli Gürcistan anayasasının feshedilmesi" ve Abhazya ÖSSC gibi devlet-hukuk ilişkileri öğelerinin yer almadığı "1921 tarihli Gürcistan Demokratik Cumhuriyeti Anayasası'na" geçilmesi" kararı aldı. Hukuki açıdan Abhazya ÖSSC'nin devlet-hukuk ilişkileri içinde bulunduğu Gürcistan SSC'nin böyle bir karar almasından sonra varlığı ortadan kalkmış ve Abhazya ile hiçbir düzenlenmiş hukuki ilişkisi olmayan yeni bir devlet, Gürcistan Demokratik Cumhuriyeti kurulmuştur. Abhazya Cumhuriyeti Yüksek Sovyet'i de, Abhazya halkının iradesini yansıtan ve ulusların kendi kaderini belirleme hakkını yaşama geçiren "Abhazya topraklarında 1925 Abhazya Anayasası'nı geçerli sayan" bir karar aldı. Bu anayasaya göre, "Abhazya Cumhuriyeti, topraklarında devlet egemenliğini kendi iradesiyle ve başka hiçbir iktidara bağlı olmaksızın gerçekleştiren egemen bir devlettir."

Abhazya ve Gürcistan'ın Hukuksal İlişkileri

14 Ağustos 1992'de Gürcistan'ın Abhazya Cumhuriyeti'ne karşı silahlı saldırısı başladı. Bu amaçla 5 bin kadar ulusal muhafız sevk edildi. Şevardnadze'nin basına ve BM'ye yaptığı açıklamalarda, saldırının gerçek sebeplerini gizlemeye ve dünya kamuoyunu yanıltmaya çalıştı. Abhazya'ya saldırı, savaşın başlamasından uzun süre önce düşünülmüştü. 15 Ağustos'ta, yani saldırının başlamasından bir gün sonra Şevardnadze şu konuşmayı yaptı: "Yüce atalarımızın, devletimizin toprak bütünlüğünü korumak için yaptıkları mücadeleler gibi, biz de hiçbir şeyin önünde durmayacağız. Bu uğurda ölmeye hazırız. Devletimizi bölmeye çalışan herkesi yok edeceğiz."

Ve gerçek..

Tarihsel gerçeklik karşısında Gürcü oligarşisinin 'sınırların dokunulmazlığı' gibi genel ilkelere dayandırmaları iflas etmiştir. Gürcistan ve Abhazya'nın belirlenmiş, şu veya bu şekilde tespit edilmiş kendi toprakları ve sınırları olmuştur. SSCB dağıldığında ulusal-devlet yapılarının toprakları ve sınırlar uluslararası hukuksal değil, idari ve iç politik bir karakter taşıyordu. Uluslararası hukuka göre tanınmış olan eski SSCB'nin dış sınırlarıydı. SSCB'nin çöküşünden sonra, bütün halklarının uluslararası hukuk normları temelinde kendi ulusal-devlet yapılarını gerçekleştirme imkanı ortaya çıktı. Birçok halk bağımsızlık ve egemenlik kararını ve gerekli deklarasyonu kabul ederek kendi bağımsız devletlerini kurmak için uluslararası hukukun gereklerine uygun şekilde bu demokratik yolu seçtiler. Abhazya halkı da kendine bu yolu seçti. Kendi halkı için özgürlük, bağımsızlık ve kaba bir dikta, diğer küçük ve bu yüzden de savunmasız halka karşı açık bir şovenizm; işte Gürcistan'ın Abhazya'ya yönelik politikasının temelinde yatan ahlak anlayışı.

2008 ve savaş

Kafkasya'da her daim savaş rüzgarlarının esiyor olmasının bir nedeni de, iki emperyalist güç arasında paylaşım sahası olmasındandır. Bir tarafında ABD emperyalizmi diğer tarafta ise Rusya emperyalizmi. Ve ABD'nin sırtını sıvazlayarak Osetya'ya girmesini istediği Şaakaşvili, hem uşaklığını ettiği oligarşinin tankını-topunu, askeri personel ve mühimmatını yanına almış, hem de TC Hükümeti'nin desteğini almıştır. Türkiye diasporasında yaşayan ve vatandaş statüsünde olan milyonlarca Çerkes'in de katkı koyduğu vergilerle eğitilen ve eline teçhizatı verilen Gürcistan ordusunun silahlı, Çerkeslerin Kafkasya'daki kardeşlerine yönelmiştir.

Saldırı boyunca 2000 sivil Oset vatandaş katledilmiş, başkent Tshinval yerle bir edilmiş, Gürcistan bir etnik temizliğe girişmiştir. Her şey planlandığı gibi gitse idi, G.Osetya'nın ardından Abhazya'nın hedefte olacağı ortadadır.

Ardından Rusya, 11 ağustos günü 'orantısız güç kullanımını engellemek' açıklaması ile Gürcistan'a müdahale etmiş, soykırım ve topyekün imha girişimi durdurulmuştu. Ancak bu müdahaleyi Kafkas insanlarına yönelik haksızlığa müdahale ettiği gerekçesi ile sınırlamak Rus emperyalizminin ekmeğine yağ sürmek olur. Bellidir ki iki emperyalist devlet Kafkas coğrafyasının paylaşımında sıkıntı yaşamaktadır. Ürettikleri senaryolar gelecekte gündeme sokulacaktır ve bunların hiçbiri Kafkasya halklarının yararına olmayacaktır. Bunlar olurken TC hükümeti, vatandaşı olan milyonlarca Kafkasyalı'nın gözlerinin içine bakarak yalanlarını sürdürmeye çalışmış, Abhazya'ya ulaşım ambargosu ile de kimin yanında olduğunu tüm dünyaya göstermiştir. Kaldı ki saldırıya uğrayan halklar Kafkasya'nın otokton halklarıdır. Ve tarihlerinde kınlarından kılıçlarını bir yerleri işgal etmek için değil kendilerini savunmak için çıkarmak zorunda kaldıkları yazılıdır. Gerek Abhazya gerekse G. Osetya halkının Gürcü halkıyla bir husumeti yoktur. Yüzyıllardır süren ortak yaşam, kültürlerini de ortaklaştırmıştır.

TC ve Dünya ülkeleri tarafından Kosova'nın bağımsızlığının kabulüne gösterilen duyarlılık, G. Osetya ve Abhazya'nın bağımsızlığının tanınması için gösterilmemektedir. Bu durum, TC oligarşisinin kendi vatandaşı statüsünde olanlara nasıl sırtını döndüğünün ve tam sömürge ülke olduğunun, Kafkasyalı halklar başta olmak üzere tüm etnik kesime göstergesidir.

Dünyada söylenmedik şey yoktur ama yapılmadık şey vardır.